

Kraków, 11 lutego 2023 r.

dr hab. Susi Ferfoggia, prof. UPJPII

Dziedzina: Sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

RECENZJA

w postępowaniu w sprawie nadania

stopnia doktora habilitowanego Panu dr. Danielowi Prajznerowi

Zlecniodawca recenzji:

- Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie
- Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne
- Pismo z dn. 12 grudnia 2022 r.
- Zlecenie podjęte na podstawie art. 221 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), § 8 oraz § 10 ust. 2 Regulaminu przeprowadzania postępowań w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, zatwierdzonym Uchwałą Senatu Nr 31/2019 z dn. 26 września 2019 r., z późn. zm., w związku z pismem Rady Doskonałości Naukowej Nr DRKN.Z8.400.29.2022 z dn. 13 października 2022., Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie.

Dotyczy:

- Uchwały Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie dotyczącej powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Danielowi Prajznerowi w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki muzyczne.
- Wyznaczenia recenzenta w w/w postępowaniu.
Do odebranego przeze mnie, a sygnowanego przez Przewodniczącą Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, pisma z dn. 12 grudnia 2022, informującego o wszczęciu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego p. dr. Danielowi Prajznerowi i wyznaczeniu mnie recenzentem w tymże postępowaniu, została dołączona następująca dokumentacja:
- Kopia uchwały nr 8/2022 Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej w Krakowie z dn. 21 listopada 2022 roku;
- Skład komisji habilitacyjnej
- Dokumentacja p. dr. Daniela Prajznera / forma elektroniczna / zawierająca wniosek o przeprowadzenie postępowania nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie

sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne z dn. 19 lipca 2022 r., . dane wnioskodawcy.
Kopia dyplomu doktorskiego z dn. 7 czerwca 2017 r., autoreferat, wykaz osiągnięć artystycznych, w tym płyta CD „Déjà vu”, AMKP030.

Złożona dokumentacja została wyczerpująco przygotowana i bez zastrzeżeń odpowiada wymaganiom określonym w art. 219 ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym” i nauce z dn. 20 lipca 2018 roku.

Podstawowe dane o kandydacie

Pan dr Daniel Prajzner urodzony [ ] , w roku 2008 uzyskał tytuł magistra sztuki w specjalności gry na organach na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej w Krakowie, gdzie uzyskał również kwalifikacje pedagogiczne do pracy nauczycielskiej. W roku 2010 ukończył specjalizację organową w Conservatorium van Amsterdam w Holandii. W roku 2017 uzyskał stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka w Akademii Muzycznej w Krakowie. Tytuł pracy doktorskiej brzmiał: *Sztuki rejestracji utworów organowych Maxa Regera na przykładzie wybranych dzieł kompozytora inspirowanych chorałem*.

Pan dr Daniel Prajzner jest związany jako pedagog z następującymi instytucjami: z Zespołem Państwowych Szkół Muzycznych im. Artura Malawskiego w Przemyśle; z Akademią Muzyczną im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, najpierw w Katedrze Organów, a od r. 2019 w Katedrze Muzyki Religijnej; oraz z Salezjańską Szkołą Organistowską w Przemyśle. W latach 2019-2021 prowadził zajęcia również w Międzyuczelnianym Instytucie Muzyki Kościelnej w Krakowie (Akademia Muzyczna w Krakowie i Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie).

Jako organista i pedagog prowadzi bogatą działalność koncertową, pedagogiczną, naukową, organizacyjną i popularyzatorską. Świadczy o tym liczna dokumentacja załączona do niniejszej oceny habilitacyjnej.

Opis dokumentacji

Przedłożona dokumentacja w wersji elektronicznej składa się z:

- wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego do Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie
- dane wnioskodawcy
- kopia dyplomu doktora sztuk muzycznych
- autoreferat
- wykaz osiągnięć naukowych i artystycznych, stanowiących znaczący wkład w rozwój dyscypliny sztuki muzyczne
- oświadczenia współautorów

Dzieło artystyczne w postaci nagrania CD **pt. déjà vu**

ISBN 978-83-67055-07-9, AMKP030

Wykonawcy: Danjel Prajzner -organy

Airis String Quartet

Autor tekstu wprowadzenia: Agnieszka Draus

Rok produkcji 2022

Ocena autoreferatu

Autoreferat dr Daniela Prajznera zawarty jest na 18 stronach i zawiera następujące elementy:

- informacje o posiadanych dyplomach i stopniach naukowych
- informacje o dotychczasowych zatrudnieniach w jednostkach naukowych/artystycznych
- omówienie dzieła artystycznego, wskazanego jako osiągnięcie artystyczne, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).
- opis działalności artystycznej habilitanta
- opis działalności naukowej habilitanta
- opis działalności dydaktycznej habilitanta
- opis działalności organizacyjnej i popularyzacji sztuki muzycznej

Szkoda, że w Autoreferacie Habilitant nie zawarł swoich dalszych planów/wizji artystyczno-naukowych.

Autoreferat habilitanta

Po wstępnym wykazie posiadanych dyplomów i informacji o miejscach zatrudnienia, Autor wchodzi w bardzo szczegółowe wyjaśnienie powodów, które skłoniły go do podjęcia zagadnienia intertekstualności w muzyce organowej. Okazuje się, że temat ten od dawna interesuje habilitanta: już w pracy doktorskiej zaobserwować można jego fascynację intertekstualną warstwą muzyczną w nawiązaniu do dzieł Maxa Regera. Fascynacja ta pogłębiła się poprzez dalsze doświadczenia artystyczne jak i naukowe do tego stopnia, że – jak sam Autor pisze – „płyta [którą przedstawia jako dzieło artystyczne do oceny] oddaje [jego] tożsamość artystyczną, będącą sumą m.in. wiedzy, umiejętności, doświadczeń, czy odczuć, które ukształtowały warunki indywidualne i społeczno-kulturowe”.

Rozumienie muzyki jako sztuki uniwersalnej, a realizacja jej misji w dydaktyce, ekspresji oraz estetyce, doprowadziło Autora do wyboru zagadnienia poruszanego w pracy badawczej, którym stał się **pastisz**. Według habilitanta to ten gatunek właśnie nadaje się najbardziej do wyrażenia jego rozumienia muzyki, która chce pobudzać słuchacza do myślenia, ale także wywoływać w nim emocję i doznania estetyczne. To wrażenie Autor porównał do zjawiska *déjà vu* nie wyjaśniając, co rozumie dokładnie pod tym słowem, które bardziej kojarzone jest z naukami medycznymi, zwłaszcza w związku z zaburzeniami neurologicznymi. Wyjaśnienie w jaki sposób habilitant łączy to zjawisko z wyborem gatunku pastiszu, na pewno pomogłoby lepiej rozumieć jego koncepcje wyboru takiego właśnie tematu badawczego.

Ciekawym wydaje mi się oparcie badań na myśli rzymskiego retora Kwintiliana, który uważał, że głównymi zadaniami mówcy są: nauczanie, wzruszanie i wywoływanie przyjemności. Habilitant zastosował również łacińskie nazwy opisujące kolejne etapy przygotowania mowy wymienione przez rzymskiego Retora umiejętnie aplikując je do swojej prezentacji: *inventio* (temat pracy badawczej), *dispositio* (wybór repertuaru i jego rozplanowanie), *elocutio*, *memoria*, *actio* (odpowiedni kształt stylistyczny i artystyczny jak i samo wykonanie). Autor precyzyjnie wyjaśnia jaka była droga dochodzenia do wyboru repertuaru, który znalazł się na przedłożonej płycie CD.

Kolejnym elementem autoreferatu jest przedstawienie instrumentu, na którym dzieło artystyczne zostało realizowane: były to organy firmy Dirka Andriesa Flentropa z r. 1956, które się znajdują w kościele księży misjonarzy pw. Bł. Anieli Salawy w Krakowie. Instrument ten był dobrze znany habilitantowi, gdyż w tamtejszej parafii przez wiele lat posługiwał jako organista.

Do realizacji dwóch utworów na płycie autorstwa współczesnych kompozytorów polskich, został zaproszony zespół kameralny Airis String Quartet, który specjalizuje się wykonawstwem muzyki XX i XXI wieku.

W dalszej części Autor opisuje utwory składające się na dzieło artystyczne, przedstawiając szczegółowo podając szczególnie najważniejsze problemy, na które napotkał w swojej pracy. Kolejnym elementem autoreferatu jest opis działalności artystycznej i naukowej, dydaktycznej, organizacyjnej oraz popularyzacji sztuki muzycznej. Te działania zostaną poddane ocenie w poniższych punktach.

Dorobek artystyczny

Habilitant podzielił swój dorobek artystyczny na dokonania przed i po uzyskaniu stopnia doktora. Od roku 2000 dr Prajzner wykonał łącznie 128 koncertów w Polsce i za granicą, w tym m.in. w Białorusi, Holandii, Niemczech, Japonii, na Litwie, na Ukrainie, w Norwegii, Rosji, Szwajcarii i we Włoszech. Podczas koncertów występował w charakterze solisty, ale często także jako solista i kameralista oraz (kilka koncertów) w roli wyłącznie kameralisty. Dobrany program jest zróżnicowany: repertuar tworzą dzieła od XVI do XXI wieku, wśród nich są też dwa prawykonania.

Wśród nagrań wprowadzonych do obiegu publicznego można wymienić następujące: nagrania czterech koncertów znajdujących się na YouTube.; jedna płyta (nagrana na Białorusi), której produkcja została wstrzymana z powodu sytuacji geopolitycznej, płyta *The ecumenical dimension of the Max Reger's organ works*, która jest dostępna w serwisach streamingowych oraz płyta *déjà vu*, którą Habilitant przedstawił do oceny habilitacyjnej.

Wśród ważnych dla siebie zadań w ramach działalności artystycznej Habilitant wymienia również kierownictwo projektami artystycznymi, do których zalicza nadzorowanie koncertów studenckich w ramach Koła naukowego czy w ramach umowy z proboszczem parafii pw. bł. Anieli Salawy w Krakowie oraz w ramach działalności w fundacji Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyślu, której jest także prezesem.

Działalność artystyczną dr. Daniela Prajznera – przyjmuję.

Działalność dydaktyczna

Działalność dydaktyczna dr Prajznera rozpoczęła się w roku 2007 zarówno w Zespole Szkół Muzycznych im. A. Malawskiego w Przemyślu jak i w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie.

W działalności dydaktycznej Habilitanta można zaobserwować, że nauczanie młodego pokolenia muzyków-organistów leży mu szczególnie na sercu. Także Jego zaangażowanie w Zespole Szkół Muzycznych w Przemyślu na polu organizacyjnym świadczy o łączności Kandydata ze Szkołą i miastem, z którego się wywodzi. Liczne koncerty w mieście rodzinnym są również świadectwem tej łączności. Jako nauczyciel w szkole muzycznej przeszedł wszystkie szczeble awansu zawodowego.

W Akademii Muzycznej w Krakowie Habilitant był zatrudniony najpierw na stanowisku asystenta, potem adiunkta, w Katedrze organów ucząc gry na organach ale także innych przedmiotów, takich jak: improwizacja organowa, kameralistyka, gra liturgiczna czy akompaniament. Od roku akademickiego 2020/2021 jest adiunktem w Katedrze Muzyki Religijnej AM im. K. Pendereckiego w Krakowie.

Działalność dydaktyczną dr. Daniela Prajznera – przyjmuję.

Działalność naukowa

Działalność naukowa dr Prajznera rozpoczęła się wraz z zatrudnieniem w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie. Jako największe przedsięwzięcie naukowe Habilitant wymienia współautorstwo publikacji *Katalog biblioteki Salezjańskiej Szkoły Organistowskiej w Przemyślu (1916-1963)*. Jest to rzeczywiście ważny element w działalności Habilitanta, gdyż biblioteka ta była już zapomniana, a posiada niezwykle interesującą kolekcję ok. 10.000 woluminów. *Katalog*, tworzony przy współudziale doktoranta mgr. Artura Szczerbinina, wzbudził zainteresowanie badaczy i artystów-wykonawców.

W tym kontekście należy wymienić również założenie i redakcję czasopisma *Czasopismo naukowe Salezjańskiej Szkoły Organistowskiej w Przemyślu*.

Działalność naukową dr. Daniela Prajznera – przyjmuję.

Działalność organizacyjna i popularyzatorska

Artystyczne, naukowe i dydaktyczne starania habilitanta dopełniane są przez jego aktywność organizacyjną i popularyzatorską.

Ważnym obszarem działania Habilitanta jest kierowanie projektami artystycznymi, zwłaszcza ze studentami, co jest szczególnie warte podkreślenia: inspirowanie młodych muzyków, zorganizowanie im przestrzeni twórczej wymiany i konfrontacji, stanowi zawsze bardzo ważny element na drodze edukacji, który może wpłynąć na całe ich życie artystyczne. W celu promowania młodych naukowców Habilitant zorganizował kilka sesji naukowych z ich udziałem, podczas których mogli oni przedstawić wyniki swoich prac i podzielić się swoimi przemyśleniami.

Dr Prajzner jest związany także z Salezjańską Szkołą Organistowską w Przemyślu, która miała mocne tradycje i zasługi w edukacji muzycznej młodych organistów. Dzięki wsparciu i działaniom Habilitanta, w roku 2018 Salezjanie powołali do życia fundację, której celem jest powrót do tradycji muzycznych dawnej Szkoły salezjańskiej.

Jako propagator edukacji muzycznej młodzieży, dr Prajzner uczestniczył w sporządzeniu aż 17 programów nauczania dla różnych przedmiotów obowiązujących w szkole muzycznej jak również uczestniczył w przygotowaniu programów studiów dla kierunku Muzyka kościelna w Katedrze Muzyki religijnej w AMKP w Krakowie.

Działalność organizacyjną i popularyzatorską dr. Daniela Prajznera – przyjmuję.

Ocena dzieła artystycznego

Dzieło artystyczne zarejestrowane na **plycie CD pt. *déjà vu*** zainspirowane zostało – jak sam Autor pisze w Autoreferacie - jego wieloletnią fascynacją zagadnieniem intertekstualności w muzyce organowej. Zjawisko to już wcześniej znane w obrębie literatury, jest jednym z najważniejszych wyróżników kultury postmodernistycznej. Można powiedzieć, że żyjemy dziś w epoce intertekstualnej, w której dzieło wchodzi w różnorakie związki nie tylko z innymi dziełami literackimi, ale także z innymi dziełami kultury (malarstwem, filmem czy muzyką). Zjawisko to wprowadzone na grunt muzyki organowej, wydaje się o tyle ciekawe, że kompozycje autorów, w tym także minionych, klasycznych epok, nabierają – w obliczu

kontekstu, do którego zostały przeniesione - nowego znaczenia i nowego życia. Autor wyraźnie i przekonująco przedstawia w swoim Autoreferacie powód swojego wyboru i koncepcji artystycznej, wywodzącej się z jego wieloletniej fascynacji uniwersalnością sztuki, którą zgłębiał już przygotowując pracę doktorską, do której również nawiązuje w Autoreferacie. Swoje przemyślenia traktuje wręcz w kategoriach misji twórcy, która powinna „być realizacją zasadniczych jej celów: dydaktycznego, ekspresyjnego (emocjonalnego) i estetycznego.

W tym świetle i w takim kontekście powstała płyta stanowiąca materiał do dokonania habilitacyjnego dr. Prajznera, która wyraża tożsamość artystyczną Habilitanta i jego rozumienie sztuki jako dziedziny uniwersalnej i połączonej z innymi obszarami sztuki. Intrygujący tytuł *déjà vu* od razu stawia słuchacza przed bardzo jasnym wyborem repertuaru, w którym główną rolę odgrywa gatunek pastiszu. Według Autora bowiem, gatunek ten najlepiej odzwierciedla opisaną postawę i kierunki poszukiwania w szeroko rozumianej sztuce muzycznej.

Na płycie przedłożonej do oceny habilitacyjnej, utrwalone zostały następujące utwory:

- **Henryk Jan Botor** (1960–), *Koncert organowy „Hommage a Haendel”*, cz. I, II, IV,
- **Johann Ludwig Krebs** (1713–1780), *Preludium i fuga C-dur* Krebs-WV 400,
- **Johann Sebastian Bach** (1685–1750, **Max Reger** (1873–1916), *Inwencja B-dur* BWV 785,
- **Johann Gottfried Walther** (1684–1748), *Fuga F-dur* LV 124,
- **Sigfrid Karg-Elert** (1877–1933), *Fantazja* op. 101 nr 9,
- **Adolf Friedrich Hesse** (1809–1863), *Preludium i fuga d-moll*,
- **Zsolt Gárdonyi** (1946–), *Mozart Changes*,
- **Renāte Stivrina** (1985–), *Ludwig van/ludwig Fun*.

Pierwszy i ostatni utwór to utwory kameralne, które dr Prajzner nagrał z kwartetem Airis String Quartet, specjalizującym się w wykonawstwie muzyki współczesnej. Autor chciał w ten sposób zaznaczyć swoje zainteresowanie i działalność także w obrębie muzyki kameralnej.

Ciekawym wydaje mi się także wybór instrumentu użytego do nagrywania. Z jednej strony podyktowany jest znajomością Habilitanta tego instrumentu (dr Prajzner aktywnie uczestniczył przy translokacji tego instrumentu do kościoła p.w. bł. Anieli Salawy w Krakowie i grał na nim jako organista), z drugiej charakterystyką brzmieniową, nawiązującą do epoki baroku (czyli można powiedzieć, że jest swego rodzaju „pastiszem” instrumentalnym).

Płyta *déjà vu* od razu przemawia do słuchacza swoją świeżością i przekonującą interpretacją. Tyle razy wspomnianą intertekstualność została w przemyślany i zróżnicowany sposób przedstawiona w różnorodnych formach nawiązujących do dawnych wzorców muzycznych: od pastiszu pośredniego czy bezpośredniego, poprzez transkrypcję, parodię aż do paryfłazu. Używana terminologia została szczegółowo opisana przez Agnieszkę Draus w wyczerpującym wstępie do płyty. Szkoda, że ów wstęp nie został napisany przez samego Habilitanta – niewątpliwie przyczyniłoby się to do większej jednolitości koncepcji artystycznej.

Wybór repertuaru jest ciekawy, zróżnicowany, co wpłynęło także na interpretację, która – moim zdaniem – jest bardzo dobra, muzycznie ciekawa, w połączeniu z kwartetem zrównoważona, przynosząca wrażenie miękkiego brzmienia. Ponadto Habilitant posiada dobre wyczucie przestrzeni akustycznej świątyni; tempa i rejestracja są dostosowane do uzyskania przejrzystości artykulacji owej dużej przestrzeni, w której udało się pokazać motywikę i frazowanie i wyrazić zamierzone napięcie emocjonalne.

W kontekście akustyki i brzmienia można by było ideę intertekstualności pociągnąć jeszcze dalej i nawiązać do głównej jej zasady, według której ostateczny sens utworów znajduje się w sferze potencjalnej, gdyż nie może zostać osiągnięty, ponieważ jego dialog z kulturą i odbiorcą jest nieskończony. Dzieło kulturowe nie istnieje w próżni, ale zawsze się odnosi do innych dzieł, czyli powstaje jakby w „dialogu” z innymi dziełami kultury. W przypadku muzyki organowej bardzo ważną rolę odgrywa akustyka wnętrza, gdzie znajduje się instrument. Współdziałanie z danym wnętrzem należy również do sztuki i jest wynikiem głębokiego słuchania i reagowania na jego „mowę” i wymogi. Co się znajduje we wnętrzu świątyni, czyli cały jej wystój, także wpływa na ostateczny kształt interpretacji. Ale tu wchodzimy już na inną płaszczyznę refleksji na temat pastiszu i zjawiska *déjà vu* w psychice ludzkiej.

Przy wymienianiu utworów w Autoreferacie, wkradł się błąd: Preludium i fuga d-moll Adolfa Friedricha Hesse znajduje się na płycie pod nr 7, a Fantazja Sigfrida Karg-Elerta pod nr 8, czyli odwrotnie niż autor podaje w Autoreferacie.

Działalność artystyczna, pedagogiczna oraz płyta *déjà vu*, wskazana przez Habilitanta jako szczególne osiągnięcie artystyczne, wnoszą istotny wkład w rozwój dyscypliny – sztuki muzyczne.

Stwierdzam, że zostały spełnione wymagania ustawy – art. 219 ust. 1 pkt z ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r. poz. 478, z późn. zm.). Osiągnięcia dr. Daniela Prajznera przyjmuję i popieram jego starania o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Grzegorz Tefłogiel